

Český národní komitét astronomický Mezinárodní astronomické unie Výroční zpráva za rok 2018

Na základě Zřizovací listiny z 1. ledna 2018 se Český národní astronomický komitét (ČNKA) Mezinárodní astronomické unie (IAU) stal složkou České astronomické společnosti (ČAS - zřizovací listina je přiložena). ČNKA reprezentuje Českou republiku v mezinárodním měřítku na poli astronomie a astrofyziky, především ve vztahu k IAU. Vydává stanoviska k důležitým otázkám souvisejícím s členstvím České republiky v evropském časopise *Astronomy & Astrophysics*, Evropské jižní observatoři (ESO) a Evropské kosmické agentuře (ESA). Podrobněji jsou cíle ČNKA popsány v přiložené zřizovací listině. Český národní komitét astronomický (ČNKA) je volen na pětileté období všemi členy IAU pracujícími v České republice. Současné složení ČNKA zvoleného na období 2016 – 2021 je následující: Jan Palouš (předseda), Marek Wolf (místopředseda), Miroslav Bárta (tajemník), Jiří Borovička, Miroslav Brož, Jiří Grygar, Petr Hadrava, Petr Heinzel, Vladimír Karas, Jiří Kovář, Zdeněk Mikulášek, David Vokrouhlický.

Na první schůzi ČNKA konané 14. 2. 2018 (zápis je přiložen) byl zrekapitulován vývoj ohledně zastoupení a komitétů v mezinárodních vědeckých společnostech. Akademie věd České republiky, jejímž úkolem je podle jejího statutu reprezentovat komitétů v zahraničí, se této funkce vzdala a dopisem ze dne 7. listopadu 2017 ČNKA k 31. 12. 2017 zrušila (dopis Rady pro zahraniční styky AV ČR z 7. 11. 2017 je přiložen). Kontinuita činnosti ČNKA je zajištěna díky ochotě ČAS začlenit ČNKA do své struktury. ČAS také zálohovala platbu ročního příspěvku České republiky pro IAU ve výši 12 400 EUR. Teprve později byla tato částka vyžádána od Rady vědeckých společností. Otázkou zůstává úhrada bankovního převodu a rozdílu v kurzu CZK/EUR mezi daty zaplacení příspěvku a obdržení dotace. Příspěvek do Evropského časopisu *Astronomy & Astrophysics* byl uhrazen Astronomickým ústavem AVČR.

Hlavním bodem programu schůze 14. 2. 2018 byly návrhy na nové členy IAU. Doposud měla Česká republika 117 individuálních členů IAU. ČNKA navrhnul přijetí 16 nových řádných členů a 2 dalších do nově zřizované kategorie juniorského členství. Dále je zaváděna nová kategorie čestného členství, kam má každý stát právo dávat jeden návrh za tři roky. Do této kategorie byl navržen ředitel hvězdárny a planetária v Brně Dr. Jiří Dušek. Všechny naše návrhy byly po doplnění scházejících informací během XXX. Valného shromáždění IAU přijaty.

V srpnu 2019 se ve Vídni konalo XXX. Valné shromáždění IAU. Českou republiku reprezentoval Jan Palouš (předseda ČNKA), ve finančním výboru byla ČR zastoupena Miroslavem Brožem a v nominačním výboru zastupoval ČR Jiří Grygar. Během Valného shromáždění proběhla i volba do pracovních výborů unie. Do výboru pro členství v IAU byla podruhé zvolena Dr. Soňa Ehlerová PhD. Během Valných shromáždění jsou také na základě návrhů divizí, komisí a pracovních skupin schvalovány rezoluce k různým astronomickým tématům. Např. během posledního Valného shromáždění ve Vídni byla probírána rezoluce navrhuující změnu názvu Hubblova zákona vesmírné expanze na Hubbleův-Lemaitreův zákon. O tomto návrhu proběhlo elektronické hlasování všech členů IAU a návrh byl přijat. IAU také vypracovává desetiletý Strategický plán rozvoje astronomie. Plán na léta 2020 - 2030, který byl přijat během Valného shromáždění letos v létě ve Vídni, je důležitým vodítkem pro rozhodování o budoucích krocích na národní, evropské i celosvětové úrovni.

ČNKA se zabýval přípravou oslav 100. výročí existence IAU „100 let pod jednou oblohou“. V České republice oslavy zahájíme výstavou v Senátu ČR, vernisáž bude 22. ledna 2019. Dále chystáme 6. dubna 2019 konferenci věnovanou výročí IAU. Během této konference bude udělena medaile AVČR Ernsta Macha českému astronomovi Ivanu Hubenému.